

Peter Heerschop & Viggo Waas

JEUGD

Over vriendschap
en het nooit écht
volwassen worden

Youth

Viggo

Youth is een film van Paolo Sorrentini. Ik heb hem de laatste maanden nog een keer of zes gezien. Peter heeft hem heel lang geleden één keer gezien. Hij weigert om hem nog een keer te kijken. Want, zegt hij, ik heb hem toch al gezien.

De film speelt zich af in een luxe kuuroord. Daar blikken twee bejaarde kunstenaars terug op hun leven. Michael Caine en Harvey Keitel. De één is een gepensioneerd dirigent, de ander een beroemd Hollywood-regisseur. Zij praten over hun eerste liefdes, hun carrières, het vaderschap en hun vriendschap. Ze herkennen zich in de schoonheid van jonge mensen die langslopen.

Alles roept herinneringen op. En in alles wat ze vertellen maken ze duidelijk dat herinneringen meer zijn dan nostalgie. Herinneringen maken het leven de moeite waard. Of werken herinneringen uiteindelijk ook als demonen? Laten zij helder zien wat is geweest?

Aan het eind springt een van de mannen van het balkon. Mooi eind.

Peter

Ik begrijp wat je zegt, maar ik wil een programma maken van lichtheid en troost. Mijn bedoeling is echt om te komen tot een vrolijk slot.

Viggo

Ik kan niets beloven.

De roodklauwarend

De levensduur van de roodklauwarend, een enorme vogel met een spanwijdte van ruim tweeënhalve meter, is langer dan die van soortgelijke vogels. Een roodklauwarend kan wel negentig jaar worden. Dat is heel erg oud voor dit soort vogels.

Maar om die leeftijd te bereiken, moet hij na een tijdje wel een ingrijpende beslissing nemen. Wanneer de arend namelijk ongeveer zestig jaar is, kunnen zijn klauwen een prooi niet meer goed grijpen en vasthouden. Zijn lange scherpe snavel wordt te krom en taai. En zijn vleugels worden zo dik en zwaar dat hij niet goed meer kan vliegen. Op dat moment zijn er voor deze arend twee mogelijkheden: of sterven, of een lange pijnlijke verandering ondergaan, die 150 dagen duurt.

Voor deze verandering vliegt de arend naar de top van de berg waar zijn nest is. Daar slaat hij met zijn snavel net zo lang tegen een steen totdat die volledig afbreekt. Daarna moet hij wachten tot de snavel weer helemaal is aangegroeid. En dan moet hij zijn nagels uittrekken. En als die nagels zijn aangegroeid, gaat de arend zijn oude veren uitplukken. Alles wat hij al die jaren heeft meegedragen.

Allemaal verschrikkelijk pijnlijk. Hij is afhankelijk van soortgenoten die hem voeden.

Maar als dat allemaal is gebeurd, leert hij opnieuw vliegen. En dan kan hij opnieuw meedoen.

Proloog

Peter

Tijdens de revalidatie na zijn herseninfarct in 2021 zat Viggo een keer op de wc te kijken naar twee muren vol met foto's van hemzelf, samen met zijn ouders, zijn vrienden, zijn vriendinnen, zijn kinderen. Kijkend naar de foto's van toen vroeg hij zich af: wie is die man? Hij zag wel dat hij het was, maar het voelde ook of hij een ander was.

Het ontroerde mij toen hij me dat vertelde. Ik ben erna ook gaan kijken naar foto's van mijzelf, van toen, van ooit. Ik herkende mezelf. Ik wist dat ik het was. Maar in een andere tijd.

En door met een nieuwe blik naar die foto's te kijken, kwamen er ineens allemaal verhalen boven. Verhalen over wat er gebeurde in de tijd van die foto's. Waar ik was, en met wie, en waarom, en wat het voor mij betekende.

En ik begon te denken over wat er sinds die tijd aan mij en Viggo was veranderd. Of juist niet. Wie waren wij op die foto's? Wie ben ik in de verhalen die ons nu te binnen schieten? En ook ik bleef hangen in de vraag: wie is die man?

Dat vertelde ik Viggo, bij een kop koffie.

We keken een tijdje voor ons uit. Ieder in zijn eigen wereld. En toen begonnen we om de beurt vragen aan elkaar te stellen. We kennen elkaar al ruim veertig jaar, maar opeens waren er heel veel vragen. Vertel jij nog eens waar jij bent opgegroeid. Wie waren toen je beste vriendjes? Wat is het eerste wat je je herinnert? Waar droomde je over? Waar en wat speelden jullie? Welke rol had jij in het gezin? Op straat? Op school? Bij voetbal? Wat heb je nooit over jouw ou-

ders verteld en waarom niet? Waar was je het meest bang voor? Waar schaamde je je voor? Waar was je goed in? Wanneer was je echt gelukkig? Waar werd je verdrietig van?

Allemaal om er bij elkaar achter te komen: 'Wie is dat jongetje van toen? Die jongeman? Wie is die man van nu?'

Na van alles door elkaar te hebben geroepen, werd het even stil. We keken weer een tijdje voor ons uit. En bijna tegelijkertijd zeiden we toen hardop: 'Dat is wel een goed thema voor een nieuwe theatervoorstelling.'

De titel was ook direct duidelijk: *Jeugd!* Wie is die man? Maar dan als theater. Met elke scène als een verhaal van toen.

Nu nog even denken tot welke leeftijd het woord 'jeugd' nog van toepassing is. En ja, we kwamen tot de conclusie dat je jeugd misschien wel duurt tot het moment dat je opeens naar een foto van vroeger kijkt en denkt: wie is die man?

En hoe nu verder? We besloten te beginnen met een week samen weg. En in die week zouden we elkaar verhalen vertellen over wie we waren.

En dat hebben we gedaan. Dit boek is een verslag van onze verhalen van die dagen en hoe ze tot stand kwamen.

Viggo en ik zijn opgegroeid in dezelfde tijd. Er was en is veel herkenning. Maar opeens kwam soms ook de schok van 'het andere'. Dat we iets belangrijks niet wisten van elkaar. Hoe kon dat? Soms omdat we het zelf ook niet wisten.

Maar door het verhaal van de een kwam ook vaak de herinnering bij de ander naar boven. De wisselwerking van een (deels) gedeelde jeugd: ook daar gaat dit boek over.

En door het boek te schrijven kunnen we daarna meteen een voorstelling maken met de verhalen die daar het meest geschikt voor zijn.

Viggo

Nou ja, we zien het nog wel.

Peter

Afgesproken dus.

Dag 1

We zijn er

Viggo

We zijn net aangekomen na een reis van ongeveer anderhalf uur. Eerst de rit naar Den Helder, toen de boot naar Texel en vervolgens richting De Cocksdorp, naar het huis op een bungalowpark waar we de komende tijd gaan doorbrengen. Het is vlak bij De Slufter. Het is het huis van een bevriende collega, die ik voor het gemak even Jochem noem. Ook omdat hij zo heet.

Er was afgesproken om tijdens de reis nog niet te beginnen met de verhalen. Dat bleek nog behoorlijk lastig. Het is namelijk het enige waar we allebei aan zitten te denken. Maar al voordat iemand met een verhaal dreigde te beginnen, zei de ander al: 'Nee, nu nog niet.'

Peter

Viggo heeft daarom weer drie kwartier lang alle plaatsnaamborden en teksten op vrachtwagens en bedrijfsnamen hardop voorgelezen. Een niet te stoppen bezweringsritueel waar hij al jaren last van heeft en waar we, toegegeven, uiteindelijk allebei de slappe lach van krijgen.

Die is er dus nog, de slappe lach. Die is nog blijven hangen uit onze jeugd.

Viggo

Op de boot namen we koffie met de gebruikelijke gevulde koek. Die moet wel vers zijn, met een knapperige laag onder het gevulde deel. Ook zo'n gewoonte waar we niet van afwijken. Net als vroeger

na een optreden de Magnum, die we aten met het ‘magnumdoekje’ op schoot, omdat je anders chocoladevlekken in je broek kreeg. Toen bekend werd dat een Magnum gelijkstond aan het eten van een pakje boter, gingen we over tot het eten van een Cornetto Clasico. Peter voor de zekerheid zelfs een Raketje.

Er mocht op de boot nog niet over deze vrolijke ‘groepsdwangneuroses’ worden gesproken. Want die horen bij ‘de verhalen’ en die ‘mogen pas in het huisje’.

Daar zijn we nu aangekomen. Bij ‘het huisje’. Het is ongeveer elf uur.

Peter kijkt zeer geconcentreerd op zijn telefoon. Hij zoekt naar het appje dat Jochem hem heeft gestuurd met de aanwijzing waar hij de sleutel heeft gelegd. Blijkbaar een goede aanwijzing, want al na een kwartier draait Peter de deur open, roepend: ‘Dat ging makkelijker dan ik dacht!’

De tassen worden uit de achterbak gehaald en het huis binnenge dragen. We hebben er zin in. Met een gevoel van vrijheid en onafhankelijkheid stappen we het huis binnen. Een soort schoolreisjesgevoel, maar dan anders.

De tassen worden neergezet, het huis wordt verkend. Zwijgend lopen we er snel doorheen. Het is overzichtelijk. Het huis is in tweeën gesplitst door een grote houten muur. Aan de ene kant de keukens en de woonkamer met uitzicht op de tuin, met daarachter de duinen. Aan de andere kant de badkamer en de twee slaapkamers. Boven is een grote ruimte met een televisie.

Peter

Als we echt weer boven willen proberen te halen wat we zijn vergeten van ooit, dan zouden we in dit huis ook de eerste nachten maar één slaapkamer moeten gebruiken. We sliepen tot ons tiende jaar namelijk allebei samen met onze broer op de kamer. Waar hadden we het toen ook alweer over?

Bovendien, ik ben twee jaar ouder dan Viggo. Op één kamer kan ik me ook beter inleven in onze grote broers.

Er wordt toch gekozen voor allebei een eigen slaapkamer. Ik vind dan wel dat ik later dan Viggo naar bed mag. Dat mocht mijn broer vroeger ook.

Viggo

We komen weer bij elkaar in de keuken. Peter trekt in het wilde weg wat lades open en bekijkt de inhoud. Vooral op zoek naar koffiefilters en naar een kurkentrekker voor de fles wijn die vanavond moet worden opengetrokken. Ik loop intussen terug naar de slaapkamers, want ik wil even voelen hoe het bed ligt waarop ik ga slapen de komende tien dagen.

‘Gevonden!’ hoor ik vanuit de keuken.

Peter

Terwijl ik druk bezig ben met huishoudelijke bezigheden die voor ons allebei van even groot belang zijn, is Viggo naar de andere kant van het huisje gelopen. Hij heeft waarschijnlijk al de grootste slaapkamer gekozen en is nu zijn koffer aan het uitruimen, zodat zijn kleren niet te veel kreuken.

De koffie is al door mij gezet als Viggo terugkomt en zegt dat hij liever thee wil. Ik vraag hem sinds wanneer hij dat wil. Dat heeft hij net besloten, blijkt. Mooi, bedankt, dan weet ik dat.

We kunnen bijna beginnen. Zeven dagen verhalen. Dat moet het worden.

Nu is nog wel belangrijk waar we gaan zitten. Want je weet: waar je de eerste keer zit, is de rest van de periode jouw plek.

Viggo

Peter, voordat we beginnen, ik weet het echt niet met dat theaterprogramma. We hebben dertig jaar met NUHR gespeeld. Dat is prachtig geweest, dat weten we. Daarna maakten wij samen nog een

voorstelling, *Er gaat nog iets heel moois gebeuren*, en die voorstelling zag ik als mijn afscheid van het cabaretpodium.

Ik heb een stoornis opgelopen aan mijn spraak, door dat herseninfarct van 2021. Dat is niet zo handig als je optreedt. Het is tijd voor meer rust, tijd om te genieten.

En jou kan ik ook nog vaak genoeg zien, dan gaan we een week weg, binnen of buiten het land. Lekker samen genieten. Vrienden genoeg met huizen.

Peter

Maar we kunnen toch nog best een programma maken?

Viggo

Ik ga denk ik echt niet meer optreden, ik ben er klaar mee.

Peter

Nee man, we gaan nog een keer toeren, mooie verhalen vertellen aan de mensen, net als vroeger.

Viggo

Ik ben er klaar mee, Peet.

Peter

Doe mij een lol: we lezen straks dat materiaal voor dat we nu gaan schrijven en als je het daarna nog niets vindt, kun je altijd nog nee zeggen.

Viggo

Ik weet het niet.

Peter

Maar je staat er dus wel voor open.

Viggo

Eigenlijk niet.

Peter

Oké. Dus er is wel ruimte.

Laten we afspreken dat we elkaar om de beurt verhalen vertellen en dat er in principe niet wordt gepraat tot het verhaal uit is. Dan mogen we er commentaar aan toevoegen, als we dat hebben tenminste. Daarna is de ander aan de beurt. Maar als de ander dan niet snel genoeg begint, mag de ene door.

Waar zullen we beginnen? Ik stel voor dat jij dan eerst maar iets vertelt over je geboortejaar.

(Daar weet Viggo waarschijnlijk niks van. Ik heb dat ook niet voorbereid, maar dan zeg ik gewoon dat hij dat eerst moet doen en dan kan ik met iets anders beginnen.)

Viggo

Ik heb toevallig gisteren van alles opgezocht over mijn geboortejaar. Leek me echt iets voor Peter om dat aan mij te vragen en dan te denken dat ik niks heb voorbereid.

Peter

Vreemd, hij heeft blijkbaar iets voorbereid. Ik ben verrast, maar ik laat natuurlijk niets merken. Viggo begint voor te lezen.